

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Madoz, núm. 31 y 35

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 " trimestre
Un número sol.	1 "

Anuncis á preus convencionals.

LO CATALANISME Á MANRESA

Quant reberem la comunicació invitantnos pera assistir á la festa inaugural de la Lliga Regional de Manresa, nos sentirem fonament esperansats y esperavam ab impaciencia lo dia d' assistirhi. Las nostras esperansas eran ben fundadas y encara que aqueixas nos las feyan entreveurer los recorts del gloriós passat, de la que ab orgull pot anomenarse la Covadonga catalana, l' acte celebrat en la invicta ciutat de Manresa lo prop passat diumenge, demostrá ben eloqüentment que la actual generació es digna successora de aquella que, amparantse en lo més grant patriotisme, sabé donar á nostra estimada Catalunya una de las més brillants planas de sa gloriosíssima Historia.

Manresa, donchs, ab la fundació d' una societat verament catalanista ab lo nom de *Lliga Regional* ha dit ben alt y als quatre vents que si un jorn sabé lluytar y morir valerosament pera defensar la patria de la invasió estrangera, avuy que per invasió dels que deurian ésser germans nostres, está en perill de mort tot lo que es característich á la nostra rassa, com son lleys, costums tradicions y parla, se posa al aguayt y se prepara á donar una segona mostra de sa virilitat y amor á la terra en defensa de tot lo que constituheix lo nostre modo de ser, la nostra antiga nacionalitat.

Pera assistir á tan patriótica festa una comissió del *Centre Catalá* d' aquesta ciutat, composta dels senyors Colomer, Manau y nostre Director va afegirse á altre comissió dels entussiasas catalanistas de

Barcelona senyors Farnés, Verdaguer, Fonolleda, Valls, Salvat, Moragas, y ab lo tren exprés del passat diumenge se dirigiren á Manresa pera donar á la novella societat la coral abrassada de germanó.

Al arribar á aquella industriosa ciutat una numerosa comissió de entussiasistas catalanistas doná la benvinguda als expedicionaris, dirigintse tots junts cap al magnífich y espayós local ahont la *Lliga Regional* está instalada, y después de servirlosi un espléndit sopar, se comensá la festa.

Al obrirse la sessió la sala estava plena de gom á gom de las personas més caracterisadas de la localitat. En un dels extréms s'hi veyá l'estrado y sota rich dossier l'escut de Catalunya voltat de brancas de roure, contrastant severament ab lo fons roig del dossier, duas artísticas tarjas á banda y banda ostentavan dos dels tres mágichs mots de nostre renaixement literari: *Fides* y *Patria*, y més amunt duas lápidas ab aquestas inscripcions: *6 de Juny de 1808—1 de Juny de 1890*. Recort era la primera de la heróica jornada del Bruch, y la segona ho era de la inaugural del primer Centre catalanista en la patriótica ciutat de Manresa.

Als acorts de la sinfonía del *Guillem Tell* la comitiva oficial ocupá l'estrado, obrint la festa lo President En Marian Vallés ab la lectura d'un patriótic y ben pensat discurs, en lo qual de má mestra se fa'l procés dels errors histórichs que han dut á la nostra terra á la situació en que avuy se trova, trevall de gran valua que saludá la concurrencia ab una llarga salva d'aplausos.

Mossen Ignaci Torredelot llegí una inspirada poesia d'en Jaume Novellas de Molins rublerta de sentiment patri.

En Joaquim Valls y Pallerola dirigí carinyosas y tendras frases á la *Lliga Regional* de Manresa, en nom de la *Lliga de Catalunya*, qual representació portava en aquell acte.

Nostre estimat Director llegí una patriótica poesia, dedicada á la associació qual inauguració celebravam.

En Narcís Verdaguer y Callís dongué lectura de la poesia de Mossen Jascinto Verdaguer *La estatua del Rey En Jaume*, y d'una carta del ilustrat canonge de la Seu de Vich, Mossen Jaume Collell, director de *La veu del Montserrat*, adherintse calurosament al acte. Lo se-nyor Secretari llegí també un entussiasista telégrama del constant pro-

pagandista y conegut industrial don Ferrán Alsina, desitjant mil prosperitats á la nova associació.

En nom del *Centre Catalá* d' aquesta ciutat lo Vis-president don Pau Colomer llegí un patriótic discurs, de fondo verament catalanista, y posant de relleu la necessitat que tenen totas las poblacions de Catalunya de organisar associacions catalanistas pera que aquéstas pugan ser la defensa y conservació de tot lo que dona fessomía propia á la empresonada Catalunya.

Don Francisco de P. Capella llegí un magnífich trevall en prosa digne de sa privilegiada ploma, titulat *La oració del Rey*, y don N. Verdaguer y Callís una sentida poesia del President de la *Lliga Regional* don Marian Vallés, que podran saboreijar nostres llegidors en altre lloch d' aquest número, després de lo qual se concediren alguns minuts de descans, y los forasters y 'ls que prenian part en la vetllada foren obsequiats ab un delicat y abundant refresch.

Al obrirse de nou la sessió, lo senyor Moragas dirigí entusiastas paraulas á la associació naixent en nom de *Lo Somatent* de Reus y del estol catalanista del Camp.

En Francisco Salvat, representant de *L' Arch de Sant Martí*, llegí una sentida poesia *A Montserrat*.

Seguidament lo valent é infatigable catalanista don Narcís Verdaguer y Callís pronunciá á continuació un substanciós y elegant discurs, quals patriótics períodos s' enmenaren á la concurrencia que 'ls aplaudia fervorosament. Comensá per ressenyar á grans trassos las memorables gestas dels manresans de tots temps en pro de la terra, pera deduhirne que forsosament s' havian de trobar en son lloch d' honor en las circunstancias actuals. Feu una pintura tan gráfica com exacta del estat de Catalunya gemegant sota 'l poder dels uniformistas de Castella, que en tot la desatenen, donantli motius constants d' agravi; exposá la rahó del catalanisme, demostrant la justicia de las reivindicacions á que aspira baix lo doble aspecte de la equitat y de la ciencia, y acabá congratulantse de la constitució de la associació catalanista manresana, ab lo que en aquesta lluyta patriótica la importantíssima ciutat de Manresa hi ve á ocupar lo distingit lloch que li tenian designat sos debers ab lo pais y sa gloriosa historia.

Finalment, lo secretari de la *Lliga Regional*, lo jove, ilustrat y fer-

vorós catalanista senyor Espinalt, doná lectura á un discurs de gracias, en que hi vessá hermosos pensaments y observacions brillantísimas, lo seu talent nodrit per un entussiasme envejable.

Aquesta es la ressenya de la agradosa festa inaugural de la *Lliga Regional* de Manresa, á qual important associació felicitém coralment y á la que 'ns oferim pera tot lo que puga resultar profitós pera nostra estimada Catalunya.

SECCIÓ POLÍTICA

Vegin nostres llegidors una pintura exacta de la política madrilenya, feta per un dels centralistas més intransigents:

«Cassar lo poder es l' objectiu dels partits; cassar la cartera, l' acta, la credencial quan no 'l negoci, es el propósit especial de cada membre de la agrupació. Cassar las erradas, las contradiccions, las flaquezas, las irregularitats dels que manan, es la ocupació de las oposicions.»

Ya han vist ab quina sencillés se pintan ells ab ells los servidors de la política madrilenya.

L' objecte principal, per no dir únich, consisteix en la cassa, de qualsevulla manera que 's presenti.

La qüestió es aprofitar be 'ls trets y rebí qui rebí.

Llástima que no 'ls hi surti 'l tret per la culata.

Lo més salat es que en aquesta gran y continuada cassera, fan de víctimas los pobres contribuyents.

Que no tenen ni 'l trist consol de fixar un plasso anyal, durant lo qual puguin respirar ab satisfacció relativa.

Perque en la moguda cassera del camp de la política, no 's descansa may, com no siga pera assegurar més be la puntería.

No hi ha veda.

Ab lo títul de UNA CONFERENCIA IMPORTANTE publica un periódich madrilenyista la conversa tinguda á lloch entre 'l senyor Martos y 'l general Lopez Dominguez, al objecte de tractar sobres la conciliació lliberal sagastina.

Y lo més xocant del article en qüestió es que l' aludit periódich olvidant sens dubte que la conversa era entre dos solas personas, diu que, *tratando el asunto por lo alto y con la elocuencia que le es peculiar, el señor Martos pronunció un MAGNÍFICO DISCURSO desarrollando.....*

Ya 'ns sembla sentir á 'n Martos, quant fixa la vista en son amich Lopez Dominguez, y adoptant una posició magestuosa, pronuncia la sacramental frasse de *Señores.....*

¡Quánta ridiculés!

¡Pronunciar magnífichs discursos á un amich seu y en sa propia casa pera tractar assumptos tan manosejats com 'l de la conciliació sagastinal.

A jutjar per la mostra, á ben segur que tot menjant á taula, voltat de sa família, quins discursos deu pronunciar més eloqüents lo senyor Martos, lo dia que li portin la escudella fumada ó be trobi poch cuyts *los clásicos garbanzos*.

¡Senyor, senyor, quina mena de polítichs li ha sortit á la pobre Espanya!

Observacions d' un periódich adicte al ministeri:

«Sis horas de sessió en lo Congrès y sis horas de sessió en lo Senat, casi son las vuyt que demanan los obrers socialistas.»

Efectivament; ab una empena més 's posarán al nivell dels obrers anarquistas y socialistas.

Quant menos al nivell de las aspiracions del socialisme.

Trevallant casi lo mateix que 'ls operaris empleats en las feynas més pesadas que 's coneixen.

* *

De tots modos se desprén de lo citat pel periódich què en lo Senat y en lo Congrès es ahont se trevalla menos.

Perque, vaja, trevallar no més que sis horas y encara com un extraordinari, es fer ben poca cosa.

Dirém que si be es veritat que es ahont se trevalla menos, en cambi per algú es ahont se cobra mes.

Y vagi una cosa per l' altra.

* *

Y no 's pensin nostres llegidors que al dir lo que dihém es perque 'ns dolgui que las Cambras no trevallin més horas que las acostumadas.

Ben al contrari.

Tal com van las cosas y per lo que serveixen als interessos del pais productor, creyém sincerament que res hi perdriam ab la *huelga* de diputats y senadors á la moderna.

Aixís com aixís, pitjor que are no hi podém pas anar.

Lo general Lopez Dominguez ha acabat ja la tasca que s' havia imposat de visitar un per un á tots los dissidents del partit lliberal, á més d' alguns altres prohoms de la política madrilenya.

Com era d' esperar lo célebre general no n' ha tret pas l' aygua clara ab tot y 'ls sens fi de conferencias ab que ha perdut lo temps durant un bon grapat de dias.

Ell podrá ser tan nebot del seu oncle com vullguin, pero lo que es en perspicacia política s' ha de confessar que no es pas cap trunfo.

Que be li escauhen ara aquells coneguts versos:

*Todo Madrid lo sabia,
todo Madrid menos él...*

* *

La conciliació lliberal tal com entenen la política los partits d' avuy dia, es completament impossible.

May la soberbia y la vanitat transigirá en certas qüestions, y ja se sap que aquestas qualitats son las que sobresurten en los polítichs de cap d' ala que avuy pretenen fernos felissos.

Essent com es impossible que hi hagin tantas presidencias de Govern com dissidents importants del fusionisme, no cal parlar de conciliació ni cosa que s' hi assembli.

O sino que posin la presència tan desitjada en un quarto ahont estiguin reunits tots los dissidents y que apaguin lo llum, un minut sisquera.

Veurán com en lloch de la conciliació que 's busca trobarán...

*..... la mano de todos
pero la tajada, no.*

L' OBRER CATALÀ

Estém tan acostumats á veurer convertirse en *populatxeros* los periódichs que 's batejan ab lo titul de *populars*, que quan un d' aqueixos parla ab lo sá criteri de la verdadera sensatés, no podém menos d' aplaudirlo ab totas nostras forsas. ¡Es tan comú, per desgracia, la tendencia á explotar la justa emulació del obrer, convertintla en desatentada ambició y odi á sos amos!

Per aixó avuy no hem pogut resistir á copiar en nostras planas lo següent fragment d' un article publicat en lo setmanari humoristich *La Esquella de la Torratxa* pel conegut escriptor don Joseph Roca y Roca que 's firma ab lo pseudónim de «P. del O.»

Meditinlo 'ls obrers catalans y aprenguin á reflexionar sobre sa verdadera situació, despreciant d' una vegada per sempre mes las odiosas tentacions d' alguns que 's diuen companys seus, y son los que verdaderament los explotan al despertar en son cor passions mesquinas y sentiments repulsius. Y d' aixó podrán deduhirne quinas son las virtuts del genuí obrer de nostra terra, que en general sols se desvia de son recte camí influhit per gent forastera en mal hora sobrevinguda á Catalunya.

Diu aixís l' articulista:

Entre l' obrer desesperat, porque no te aspiracions, que 's pot veurer en altres pobles; entre l' obrer sense familia, ni desitjós de constituirla, y l' obrer català tant aficionat á formarla, á sostenirla, á millorarla, hi ha un abisme. Aquell acullirá ab passió las utopias mes extravagants que semblan engendradas en una borratxera de cervesa: l' obrer català, seguint la moda, podrà admétreles de moment, d' esma y sense donarse'n compte; pero en quant arribi á calcularlas y comensi á veure las conseqüencias de las mateixas, se las expulsará de sobre. Podrá admetre 'l nom; pero no la cosa: acceptará 'l vestit, pero no la substancia: empleará 'ls remeys d' us extern que no poden ferli mal, pero quan li digan «tráгат aquesta teoria, empássatala» farà un escarafall y no podrà menos d' escupirla.

Si á la paraula *burgés* no se li dongués avuy lo sentit d' *explotador sense entranyas*, si per *burgés* entenguessim sols l' home que procura gosar del major número de comoditats ab lo menor esforç possible, diriam que tot obrer català es un aprenent de *burgés*, y afegiriam que aquesta tendencia l' honra.

¿Qué busca l' obrer? Millorar la seva condició. ¿Y 'l burgés? Ja ho dui lo refrán català:—»L' ofici del burgés: menjar, beure y no fer res.»

Pero per menjar, beure y descansar es precis avants crearse una posició. Després del treball ve 'l descans. Y la generalitat dels obrers de Catalunya mostran marcadas tendencias á creársela, porque tenen exemples vius que 'ls incitan á ferho, ab mes eloqüencia que las enravessadas teorías, generalment vingudas del extranger, las quals fins ara no han produhit sino trastorns y decepcions, molt soroll y pocas nous.

¿No han sigut treballadors, ó fills de treballadors, la major part dels

nostres industrials? ¿Y cómo han fet per elevarse? Traballant. Los primers quartos han costat molt; pero una vegada presa l'empenta, han arribat al punt que 's proposavan. En cambi ¡quantas familias poderosas no han donat lo cap-girell, per apartarse del camí del treball!

L'obrer te sempre á la vista aquests exemples, y sab que 'l camp de l'activitat no está tancat per ningú. ¿Ha de haverhi lluyta? Indubtablement: una lluyta ruda; pero profitosa la major part de las vegadas, y fecunda, sino en victorias definitivas, en positivas ventatjas.

L'obrer catalá, tant actiu, tant intel·ligent, no es dels que s'espantin davant de las dificultats. ¿No forma aquí l'orgull dels homes poder dir:—Lo que fassi un altre també ho faré jo?

Y l'obrer catalá revela sas inclinacions en sas tendencias... ¿cómo ne dirém? en sas tendencias burgesas. Fins los mes humils no 's contentan en crear una familia, sino en instal·larla lo millor possible, ja que no ab luxo, ab limpiesa, que es lo luxo dels pobres, en millorarla, sacrificantse per ella. ¡Quants homes de carrera no tenim á Barcelona fills de pobres obrers! Metjes, advocats, ingeniers, que durant los seus estudis han sapigut ajudar-se, corresponent al sacrifici del seus pares... Aquell pá que 's treyan aquests de la boca quan eran joves y forts s'ha convertit en la taula abundant y en lo llit cómodo durant la seva vellesa.

La virtut s'alberga en la morada del obrer.

Ja se que no tots possehirán lo que 's necessita, ni tots tindrán tampoch fills dotats del talent y constancia suficients pera realisar, pera aquets medis, un cambi de fortuna, degut á circunstancias que no son molt generals; pero qui no pot fer lo mes, fa lo menos, y lo menos que fan los nostres obrers es gastar en un vestit de las festas, lo que 'ls obrers de altres paratjes gastan en lo joch, y assistir al teatro y demás diversions honestas, en lloch d'encanallarse en la taberna.

Jo 'ls admiro en las societats corals, pagant tribut á las creacions de Clavé, aquell geni que tant be va saberlos compendre y dignificarlos, jo 'ls aplaudeixo en sas reunions públicas, ahont donan mostres de la seva cultura y de la seva educació; jo 'ls veig lo diumenge en lo passeig, barrejats ab las demás classes socials, sense que desdigan al alternarhi, porque algunas de las mes elevadas d'entre 'ls obrers sortiren, y alguns dels obrers poden arribar també á col·locarse al nivell de las classes elevadas.

¿Es aixó tan difícil? Pregúntinho 'ls mateixos treballadors á molts dels que avants dirigían las sevas societats. No vull citar noms; pero ¿cómo no sonan avuy, en aquests moments d'agitació, 'ls mateixos noms que sonavan avants? Senzillament, porque molts dels directores de societats obreras avuy figuran ja entre la classe burgesa. No han tingut de fer mes que aplicar en profit propi lo talent y l'activitat que dedicavan avants als seus companys de treball, pera realisar aquesta millora en lo seu estat particular. Han mirat per ells y han fet be. Predicant teorías no adelantavan un pas: treballant y elevantse han donat un exemple que val mes que totes las teorías.

Ja se que se 'ns dirá que ab aixó la classe, com á classe, no adelanta un pas.

No exagerém: la classe ha millorat paulatinament y millorarà mes y mes de día en día. Y ara afegiré que la seva millora depén de la seva conducta.

Pero si 'm preguntan si vindrà dia en que no hi haurà pobres, ni 's co-neixerà la miseria, respondré que la perfecció es un ideal, y 'l benestar universal un' altre. La societat es massa feixuga perque puga aixecarse en pes. Lo que si pot assegurar-se, es qu' encare que sigués possible establir la *repartidora* y realisar ab igualtat perfecta la distribució de tot lo que avuy existeix entre tots los homes, á tant per barba, en lo precis moment en que aixó 's fes, podria haverhi igualtat; pero á las vintiquatre horas lo món tornaria á estar ple de pobres y richs.

BANQUET LITERARI

EN HONOR DEL SENYOR FASTENRATH

L' ilustre autor de *Catalanische Trouvadoure der Gegenwart*, fou objecte ahir d' una carinyosa y entussiasta despedida per part dels escriptors valencians, justament agrahts al gran servey que acaba de prestar á la causa del renaixement. L' obsequiaren ab un esmorsar, ben servit per lo *restaurant* del Hotel Continental, en la preciosa torre de don Elias Martinez y Boronat, situada en lo camí del Grao.

Ocupá un dels centres de la taula lo senyor Fastenrath, tenint á sa dreta al senyor Lechon, president del Ateneo, y á sa esquerra al cronista de Valencia y president que ha sigut del *Rat-Penat*, don Félix Pizcueta. L' altre devant de la taula se reservá pera la bella y amabilissima senyora de Fastenrath, que tenia á sos costats als senyors baró de Cortes y don Teodor Llorente. Se sentaren també á la taula los senyors Ferrer y Matutano, Candela (don Manuel), Mas (don Miquel), Martinez y Boronat (don Elias), Clemente Lamuela, Vidal (don Ignasi), Tramoyeras, Serrano (don Joseph Enrich), Martinez Aloy, Llombart (don Constantí), Lliberós (don Artur), Domenech (don Frederich), Berga (don Honorat), Cabrelles, Bernal (don Joseph María), y Monleon Torres.

La reunió fou agradabilissima, regnant en ella un esperit vordaderament fraternal. Sols amargava la satisfacció dels comensals la premura del temps, per la urgencia del embarch dels senyors de Fastenrath, que tenian que marxar ahir mateix á Mallorca. Aixó abreviá los brindis que foren, encara que cohibits per aquesta premura, expressió vehement del sentiment expansiu que vessava de tots los cors.

Los va iniciá lo director de *Las Provincias*, dirigintse al docte escriptor de Colonia en aquets termes:

«Comptan vellas crónicas, que en temps antichs hi hagué en vostre país, en la poética Alemania, una emperatriu bellissima, y tant desgraciada quant hermosa. Era bona, era fidel, era ignocent, y no obstant, se cebá en ella la calumnia, acusantla de lleugeresa y d' adulteri. En aquella edat de ferro y de sanch, decidia aquestos litigis lo Judici de Deu. S' obrí 'l palench. Ningú acudí á defensar á la acusada primpcesa. Anava á

ser condemnada ja, quan se presentá misteriós paladí, vingut de llunyanas terras. Ningú 'l coneixia. Lluytà y vensé á tots los acusadors, proclamant la ignocencia de la emperatriu. Aquell heróich defensor era un cavaller espanyol, Ramon Berenguer lo Gran, comte de Barcelona. Desde allavors Alemania quedá obligada á Espanya. Tot deute ha de pagarse. Aquest s' ha pagat ja.

Passaren sigles. Hi hagué en Espanya altra prímpcesa jove, hermosa, ignocent, d' extirpe nobilissima, com aquella emperatriu. Portava en sas venas la sanch real d' Ausias March, en sos llavis la llengua de mel de nostres avis y las cansons dels antichs trovadors, en son pit los sentiments sacratissims de Patria, Fé y Amor. Fou calumniada també; acusantla d' atentar contra la unitat de la Patria, contra l' esperit del sigle, contra la marxa de la civilisació. S' obrí igualment lo palench de son procés. Y com aná d' Espanya á Alemania lo comte Ramon Berenguer, vingué d' Alemania á Espanya altre paladí, prímpcep soberá en lo regne de las lletras, cenyint sobre 'l casco de batalla la corona d' or de la poesia, y lluytà per la prímpcesa calumniada, y probá la forsa de son dret y confongué á tots sos calumniadors.»

Lo romántich simil fou rebut ab grans aplausos y aclamació al paladí germánich de la literatura llemosina.

Lo senyor Llorente continuá expressant la gratitut dels escriptors valencians al senyor Fastenrath, y saludá á sa digníssima senyora, á qui anomenava, recordant uns versos que li dedicá:

Paloma blanca de Hungría
Posada á orillas del Rhin.

Lo senyor Fastenrath, que parla en castellá ab gran facilitat, contestá en nostre idioma al brindis del senyor Llorente, expressant ab calor son entussiasme per Espanya y sa gratitut á València. No es possible donar idea de son afectuosíssim discurs, que tingué rasgos molt delicats, que arribaren al cor dels concurrents, entre ells lo sentit recort que tributá als dos poetas valencians recentment perduts, Vicens W. Querol y Víctor Iranzo.

Brindaren també elocuentment los senyors Pizcueta, Lechon, Vidal, Ferrer y Matutano, Llombart y baró de Cortes, y altres molts haurian seguit aquella corrent de sentiments entussiaista y expansiu, si no hagués arribat l' hora senyalada pera l' embarch.

Los ilustres viatjers, obsequiats ab profussió d' hermosas flors per lo galant amo de la torre, y acompanyats per la familia del senyor Llorente y per varis dels comensals, se dirigiren al port, passant á bordo del vapor-correu *Unión*, que sortí á dos quarts de tres pera Palma. S' allunyava 'l barco, y encara, recolsats á la borda, los amables esposos saluda-

van sens parar, agitant los mocadors, als amichs que deixan en Valencia, esperant son promés retorn.

En Palma hi permanexerán una setmana: després, tornant per Barcelona, visitarán á Tarragona y Poblet, en qual excursió los acompanyará don Víctor Balaguer.

(De Las Provincias de Valencia).

ATENEU ARENYENCH

SISÉ CERTAMEN LITERARI

QUE 'S CELEBRARÁ LO DIA 16 D' AGOST VINENT, Á LAS 3 DE LA TARDE

Aquesta Societat cumplint ab un del fins mes importants de la seva institució, se dirigeix enguany novament als poetas y escriptors que vul·lan concórrer al present *Certamen literari*, y 'ls convida á que li remetin los treballs de llur ingeni, quins poden obter als premis que tot seguit s' ofereixen, avenintse ab los temas y demés condicions establertas pel present

CARTELL

I.—Una *Flor natural* será concedida al autor de la millor poesia lírica. Lo poeta favorescut ne farà present á la dama de sa elecció, que será proclamada *Reina de la festa* y presidirá la solemne distribució dels restants premis entregantlos als autors que 'ls obtinguin.

II.—Un *preciós Objecte d' art* magníficament esculturat que ofereix S. M. la Reina Regent en nom del Rey D. Alfons XIII (Q. D. G.) al poeta que millor canti en romans històrich algun succehit ocorregut durant lo present segle á Espanya, essent preferit un fet pacífich.

III.—Un *Objecte d' art* ofert per l' ATENEU ARENYENCH, á la poesia festiva «que á la gracia del assumpto reuneixi majors condicions literarias.»

IV.—Un *Objecte d' art* que dona la Exma. Diputació Provincial de Barcelona pera premiar la millor «Oda á la industria marítima.»

V.—Un *Objecte d' art* que ofereix lo Magnífich Ajuntament de esta vila al millor treball en vers ó en prosa que descrigui: «Un episodi històrich referent á esta vila ó á llur del partit Judicial.»

VI.—*Diccionari industrial*, en sis volums, ofert per D. Joseph Elías de Molins á la millor memoria sobre «Condicció del obrer en la provincia de Barcelona. Medis de millorarla dintre la religió, la moral y el dret.

VII.—Una *Colecció de sas obras*, oferta per D. Apeles Mestres, al que millor canti «Un assumpto marítim.»

VIII.—*Diploma d' honor*, magníficament policromat sobre pergami, ofert per D. Francisco Flós al millor treball en prosa catalana «Propaganda del regionalisme entre la joventut, y particularment sobre la classe obrera.» Encara que siga de poca extensió, deurá n' obstant recomenar-lo 'l método expositiu per medi de pregunyas y respostas pera que sia verament didàctich.

Ademés dels premis indicats se concedirán accésits ó mencions honoríficas, si 'ls autors no prevenen lo contrari.

Las composicions serán inéditas, originals y escritas en llengua catalana ó castellana indistintament, esceptuant la I, la VII y la VIII que 's volen ab precissió catalanas.

Lo Jurat calificador 'l constituirán los Srs. D. Joan Monserrat y Archs, *president*.—D. Eugeni Bordas; D. Bartoméu Bosch Puig; D. Lluís Claramunt; D. Francisco de P. Calbetó; D. Jaume Masó Torrent, y D. Francisco Flós y Calcat, *secretari*.

Tots los treballs se remeterán al president de l' Ateneu-Arenys de Mar,

avans de lo dia 3 d' Agost vinent. S' enviarán en plech clos que contingui lo nom del autor, portant en la coberta lo mateix títol y lema de la composició.

L' Ateneo se reserva per un any, lo dret de propietat de las que obtinguin premi ó accésit. Las carpetas dels noms de 'ls autors que no obtinguin premi serán cremadas durant l' acte de la festa.

Arenys de Mar 25 de Maig de 1890.—Lo President, *Francisco J. Lopez*.—Lo Secretari, *Joseph Cañellas*.

LA CREU DEL PONT-NOU

Cada volta que la miro,
me sembla que 'm diu: "Mortal,
un Pare-nostre á les ànimas
de tos germans d' assí baix!"
Mes un día que bronzia
com una fúria 'l mestral
y en la Seu una campana
tocava á morts gemegant,
va signarme á l' altre banda
del Cardoner ab lo brás,
y 'm digué ab veu misteriosa
com eixida del cel bláu:

—Tu, que 'm miras mentres vetllo
los camins d' aquets entorns;
tu que vols que 't conte gestes
d' aquelles de la antigor;
mira: ¿veus aquell enterro
que are passa pe 'l Pont-nou?
Es lo enterro d' una rassa
de valents com uns lleons!
Es lo cos d' una centúria
que enterra 'l segle dinou!

De aquella gent que posantse
la barretina l' any vuyt,
una corona invencible
feren rodar en lo Bruch,
no 'n restava mes que un ávi
qu' es á dins d' aquell bagul!...
Per caritat lo amortallan
uns almoyners de difunts!
¡mes d' aquells que lo acompanyan,
ni un tant sols, l' ha conegut!

No mes jo, vella guardiana
l' he plorat bon punt l' he vist,
jo tant sols, mentres oviro
la creu de mángré que allí

demunt la caixa ha pintada
la freda má del oblit,
veig passar devant ma vista
un per un sos jorns finits,
y com la Patria volguda
lliurada per ell, somriu!

Aixís mateix també entérren
al que mort en catafalch,
la Creu santa lo acompanya
solitaria, cap al tart,
mes per ell, mentres lo passen
per la porta del fossar,
ni una llàgrima rodola
d' anyoransa cara avall!
ni una llàgrima ha cayguda
sobre 'l camí funeral!

Cada pedra que trepitjan
vostres peus, de eixos camins,
si pognés parlar, diria:
"Se us ha mort l' últim amich!"
y eixa veu de la campana
que á la Fransa feu tremir,
are diu ab gran tristesa:
De tants braus ja no 'n tenim!
¡un Pare-nostre per l' avi!
¡un Pare-nostre vehins!

Préga, préga per son ànima
que Deu tinga á dalt del cel:
no ha resat en sa agonía
mes que un clergue penitent!
Ja sols quedan del pobre avi,
per llegar á nostres nets,
unas cendras y una fossa
que descolga allà 'l fosser;
unas cendras y una fossa,
quatre fustas y una creu!

MARIAN VALLÉS Y VALLÉS.

Lo diumenge passat tingué lloch á Valls la inauguració del *Centre Català* de dita ciutat.

L'acte fou molt solemne y digne dels entussiasmas catalanistas del plá de Tarragona.

Com no poguerem assistir á la festa, copiém lo que respecte d'ella 'n diu nostre estimat colega de Reus *Lo Somalenti*:

Inaugurá la vetllada lo senyor President don Joseph Gatell ab la lectura d'un valent y patriótic discurs. Don Joan Ruiz llegí una molt bonica poesia d'ell mateix, titulada *Visca la jermanó!* Don Joan Planas recitá dos poesias d'en Verdú y *Un consell á las noyas*, poesia feta per ell, plena de vis cómica; la concurrència l'aplaudi fort y rigué de veras ab las agudesas de son autor. Don Joan Roig llegí duas poesias, degudas á la seva fácil ploma, tituladas *Cant de dol* y *La vida del camp*, ricas de color y magistralment citas. No recordém si algun altre senyor ne llegí alguna altre, puig lo programa sufri petitas modificacions.

Lo senyor secretari resumí l'acte de la festa en un discurs et que fou molt aplaudit.

Invitats á la vetllada assistiren varis socis de la Associació Catalanista de Reus y la Lliga de Catalunya delegá al ferm catalanista senyor don Narcís Verdager y Callís. Lo secretari de l'Associació Catalanista d'aquesta ciutat, fill de Valls, llegí un notable trevall, ab passió y vehemencia; vivament emocionat se felicitá de que la seva població contés ab un Centre Catalanista pera la propaganda de las ideas que él defensa ab una assiduitat y energia infatigables; recordá las manifestacions del trevall que han honrat á Catalunya, feu una comparació del desprendiment dels catalans ab los sucessos d'Andalusía; recordant á Valls, que quant lo desastre de Santa Tecla de l'any 1874 cap socors rebé del centre y que avuy succeheix lo mateix ab lo desgraciát poble de Puigcerdós; explicá la campanya contra lo nou códich y la amenassa que tenim á sobre ab los Apéndices, y acabá llegint una bona part del discurs que don Angel Guimerá feu en los Jochs Florals del any passat. Forts picaments de mans coronaren lo trevall del senyor Fargas.

Lo senyor Serra, d'aquesta ciutat, recitá la seva poesia *Lo punyal del patje*; lo senyor Pascual y Cugat felicitá á la Junta per l'èxit obtingut y oferí la amistat y cooperació de la Associació Catalanista de Reus, en qual nom parlá. Don Robert Grau ho feu en nom de tots los regionalistas reussenchs y particularment dels senyors Vidiella, Viarnés, Sedó y demás companys que havian acudit á la festa, felicitantse que la ciutat de Valls germana nostra en la industria en lo Camp de Tarragona empengués la defensa de nostres ideals.

Havém deixat per l'últim parlar del valent discurs pronunciat per don Narcís Verdager y Callís, que parlá en representació de la *Lliga de Catalunya*.

Ab son fácil paraula entussiasma al auditori y exposá ab claretat y eloqüents frases lo programa dels catalanistas y manifestá lo deber que tenim tots de defensar la nostra parla, las nostras institucions y las nostras costums: explicá 'l concepte del regionalisme, demostrant que es la més moderna de las solucions donadas pera la natural expansió y progrés d'un poble. Explicá la necessitat d'agruparse y de donar una comú impressió als trevalls dels catalanistas; enaltí los esforços dels que trevallen per tan patriótica causa é indicá als iniciadors del Centre los entrebanchs de tota mena que 'ls hi posarian los partidaris de la política á la madrilenyia pera desvirtuar los seus desinteressats trevalls. Los que entreu en aquesta lluyta, los hi digué, no esperansen pas honors ni empleos, proteccions personals ni facilitats pera certs negocis; pero en cambi tindreu la conciencia neta; l'orgull de la independència en lo obrar y la satisfacció d'haver combatut per la patria catalana. S'extengué en consideracions sobre la influen-

cia que exerceix la dona en la propaganda de las ideas; felicitá á las que á aquell acte concurrían per l'apoyo moral que li prestavan, y acabá felicitant als iniciadors del nou Centre encoratjantlos pera que tinguessin constancia en la empresa que havian comensat tan acertadament.

La oració del senyor Verdaguer fou escoltada ab fonda atenció sols interrompuda per las frases *molt bé, molt bé*, que s'escapavan de tots los cors. Estigué en una paraula acertadíssim y son discurs, fou la nota mes capdal de la vetllada.

Després d'alguns descans s'organís un ball, que durá fins á las primeras horas de la matinada, mentres en altra sala la Junta del Centre oferia un suculent sopá als que havian pres part en la vetllada y als forasters que havian invitat.

NOVAS

La diada de Corpus se celebrá en aquesta ciutat ab tot esplendor.

La professó fou molt lluhida vegentse acompanyat lo Sr. Voltá y Casablanca á qui, com ja digueram s'havía confiat lo pendó principal, de lo mes escullit de nostra societat, prova evidentíssima de las moltes simpatías ab que conta nostre distingit amich á qui felicitém de veras.

A las personas que hi assistiren se las obsequiá ab un espléndit refresch, que fou servit per lo duenyo de la Cerveceria de la Rambla D. Joseph Puig y secundat per D. Marian Flós duenyo de la Confiteria de la Divina Pastora.

Nostre apreciat amich, lo metje homeópata don Pere Altura ha tingut la inmensa desgracia de perdre á sa virtuosa esposa que morí en aquesta ciutat lo passat diumenge.

Rebi nostre bon amich y demés familia lo pésam mes sentit per tan dolorosa pérdua desitjántlosi una bona y santa conformació.

S'está organisant en nostra ciutat un cos de somaten, voluntari, compost de majors contribuyents. Aquesta idea sortí d'una reunió dels mateixos eridada per lo alcalde senyor Massagué y tinguda á lloch lo passat dilluns en nostras Casas Consistorials.

Per iniciativa del "Centre Catalá" d'aquesta ciutat y d'acort ab l'Excm. Ajuntament s'está preparant una solemne sessió necrológica en honor d'un dels fills mes il·lustres de nostra ciutat, que tindrà lloch en un dels dias de la Festa Major d'enguany.

D'aquest acte que tant ha de honrar á Sabadell, en cas que la premura del temps no impossibiliti la seva celebració, darém mes detalls en los próxims números.

Per avuy restans sols felicitar al "Centre Catalá" per sa patriótica iniciativa, aixís com també al Excm. Ajuntament per l'entusiasme ab que s'ha pres la idea.

La Parroquia de la Puríssima Concepció d'aquesta ciutat, celebrarà avuy la festa del "Corpus" ab ofici solemne á gran orquesta en lo que predicarà lo eloqüent orador sagrat Reverent P. Calonge de las Escuelas Pías y per la tarde á las sis sortirà la professó qual pendó Principal está confiat á nostre particular amich lo conegut catalanista don Gayetá Masllovet y lo de la Inmaculada al jove don Agustí Fontanet, qual curs será com l'any passat per los carrers següents: Sortida de l'Església, carretera de Manresa, Plassa de l'Angel, Arrabal de dins, carretera de Manresa, carrers Moratín, Gracia, Balsas, Colón, Corominas, Moratín, Gracia, Garcilasso, Sant Francesch, Convent, Salut, Buff, Sant Honorat.

Roda, Salut, Soledat, Sant Honorat, Convent, Hospital, Carretera de Manresa, y tornada á la Iglesia.

Atesas las molts simpatías de que gosan los esmentats pendonistas es de suposar que la professó será lluhidíssima, y que gran gentada omplenará los carrers del transit, desitjosa de rendir adoració al Deu dels cels y terra y d' admirar lo bon gust y riquesa que ja es proverbial en los altars d' aquella barriada.

No cal dir que las invitacions dels pendonistas son redactadas en catalá, sols consigném aquest fet per la satisfacció que 'ns causa veurer ja la costum establerta d' escriurer tal com parlém deixant lo antich vici d' escriurer en estranya llengua.

La Diputació Provincial de Barcelona ha elevat una nova Exposició al Govern sollicitant que puga tornar-se á fer la preparació pera la carrera d' Enginyers Industrials en lo lloch mateix en que la Escola está instalada, sense haver de recorreer forsosament á Madrid, cosa altament ridícula y perjudicial al desenrotllo d' aqueixa carrera, una de las que mes deurían fomentarse pera 'l progrés y bona marxa de la industria del pays.

Un dels datos que alega la Diputació pera justificar sa actitud es lo de que no mes ha ingressat un sol alumno en aquella important facultat desde que per obra y gracia de la Escola Politécnica central, los aspirants á enginyer han d' arrastrarse forsosament tres anys per las dispesas de la vila y Cort.

Es verdaderament incomprensible lo que succeheix ab aixó de la Escola d' Enginyers Industrials.

L' Estat nombra 'ls catedràtics, pero no 's creguí ningú que sosté la Escola, puig res li costa, ja que si paga als professors nombrats, los premis ó sobre sous de antigüetat, reb en cambi 'ls productes de matrícula y de títuls, que superan molt al import de aquells. Lo govern dicta reglas pera la ensenyansa y 's reserva además la facultat de expedir los títuls al que termina sa carrera venint á ser la Escola un establiment subordinat al Estat pero sostingut per la Diputació en aras de la industria del pays.

Y aixís y tot, encara perjudican á la carrera tant com poden, sols per l' afany de portar la Escola á Madrid ahont se li donarían un sens fi de ventatjas que resultarían gayre be inútils en un centre no productor.

Lo millor día ab un Real Decret trasladan la Escola, tot fentli pagar encara á la Diputació Provincial de Barcelona.

Y aquesta, vinga exposicions... y res mes.

Fa alguns días que nostre estimat company en la premsa don Francisco X. Tobella, junt ab los senyors Vilarrubias, Comadrán y altres comissionats de Sabadell, celebraren una reunió á Ripollet, ahont juntats sos propietaris y 'ls dels pobles vehins, examinaren tot lo referent á la creació de las caixas agrícolas cuestió que ja de temps remou lo Sindicat Agrícola d' aquesta ciutat.

Induptionablement que la idea es bona y son dignes d' alabansa sos propagadors constituint l' únich modo de reanimar la propietat rural per tantas plagas naturals y artificials combatuda.

Retallém d' un colega:

Respecte á las manifestacions tingudas pera apoyar la demanda de las 8 horas do jornada de treball, tothom sab que la mes imponent per lo número de personas que hi assisti-

ren y pel perfecte orde que hi regnà, fou la que tingué lloch á Lóndres, en lo Hyde Park, lo diumenge dia 4 del corrent mes de Maig.

Parlaren als obrers allí reunits, varis membres de la federació socialista, enssent los mes coneguts, Cuninghame-Graham, Davitt, John Burns, John Mauss, Hydman y Benjamin Fillet.

Tots alentaren al obrer anglés perquè estigués preparat pera demanar, y en cas precis exigir, las 8 horas de treball diari, pero que millor parlá, lo d' ulls que mes be demostrá al mon lo molt entesos y ben ensenyats que son los fills de la Gran Bretanya, fou aqueix darrer: M. Benjamin Fillet.

Ab una ingenuïtat encantadora, clar y precis com sol ser tot bon anglés deya lo M. Fillet á son auditori, que no devía temer lo demanar las 8 horas per lo treball d' Inglaterra, ab tal de que ellas fossen també demanadas per lo treball de Fransa, Alemania, Bélgica, Suïssa, y demés pobles que en lo mercat del mon volen fer la competencia al poble anglés. "Al contrari, afegia en Fillet, ab las 8 horas per tots, estiguen segurs que desapareixan per complert las escassas ventatjas que en algunas industrias nos portan alguns poch de nostres competidors extranjers, y la industria del Regne-Unit se desenrotllará mes que may volant molt mes enlayrada que las demés industrias del mon, porque com las estadísticas ho proban clarament, deu inglesos fan tant de treball com vint francesos, vintisis alemanys, vintiset austriachs, curanta quatre espanyols, seixanta tres italians y setanta portuguesos."

Meditin aixó los obrers de la nostra terra; vegin lo que vol dir, y després, calculin si es lògich, si es sensat lo demanar lo que en aquests últims dias han demanat molts d' ells.

Ha aparegut á Manresa un nou periódich regionalista que baix lo títol de *Setmanari Catalá* y escrit en nostra llengua, está destinat á propagar los Drets de Catalunya en aquella important ciutat.

No cal dir quant nos plau la aparició d'aquest nou y poderós element de propaganda que val tant mes en quant está dirigit per los decidits catalanistas manresans.

Contin ab nosaltres en tot y per tot.

La secció 2.ª de Arts y Oficis del *Ateneo Sabadellés* ha elegit la següent Junta pera l'exercici de 1890 á 91.

President, don Arnald Izart; Vis-president, don Joan Vila; Tresorer, don Pau Blanch; Contador, don Gayetá Masllovet; Secretari, don Joan Figueras; Vocal pera la Directiva, don Pere Roca.

Alguns catalans reclosos en lo penal de Sant Joseph (Saragossa), han escrit al mestre Rodoreda dihentli que encar que sufrint condempna *per sa desgracia*, conservan aficions artísticas y han fundat un orfeó, per lo qual li suplican los hi envihi algunas pessas del immortal Clavé.

Es preferible que organisin coros que no enterros.

Lo reputat escriptor catalá don Joseph Coroleu han visitat últimament l'històrich Monastir de Sant Cugat del Vallés, comissionat expressament per la Real Academia de la Historia ab l'objecte d' informar sobre l'estat ruiuós en que, segons se diu, s troba actualment aquell celebrat monument de nostra terra.

La Junta directiva del "Rat Penat" de Valencia, ha redactat ja 'l cartell pera 'ls Jochs Florals. Los premis ordinaris son: lo de la flor natural; títol de soci de mérit al autor de deu romansos sobre 'l rey Conquistador; objectes d' art á una novela, una biografia de valenciá ilustre, una obra dramática y un retrato al oli del poeta Querol.

Los extraordinaris: de la reyna (Una petita estàtua de Judit) á qui millor canti un fet gloriós del regne d' Aragó; de la Diputació provincial (impressió de 500 exemplars), monografia de las Corts de Valencia; del Ajuntament (objecte d' art), estudi sobre 'ls juheus en Valencia; del Ateneo (idem), influencia de la literatura llemosina; Joventut Catòlica (idem), fetxa del naixement de Sant Vicents Ferrer; Escola d' Artesans (idem), projecte d' institució mutualista pera sos alumns; Ateneo Mercantil (medalla de plata), poesia descriptiva d' una costum valenciana: Ateneo-Cassino Obrer (títol de soci de mérit), obrers ilustres valencians; Associació Arqueològica Valenciana (àlbum artístich), catàlech rahonat de monuments valencians.

Formarán lo Jurat don Lluís Cebrián, don Eduart Amorós, don Joaquim Serrano Canete, don Eduart Escalante, don Francisco Peris Mencheta, don Vicents del Cacho, y don Ignasi Vidal.

ANUNCIS PARTICULARS

ALS CULLITERS
Y TRACTANTS EN VINS

ASIDUO

Pera curar vins ácits, picats, ó agres, useu l' *Asiduo* de necessitat imprescindible pera los culliters y tractants en vins, inventat per lo mateix autor del *Salífero*, específich que tan alaba la premsa pera los resultats que está donant, aixís com del vi *Yap* aprobat per la Real Academia, Medich-Farmacéutica de Barcelona, y premiat en la Exposició Universal de 1888.

Consultori químic del director Mr. Boufill, especialista—Clarís, 12, principal—Barcelona.

ALS CULLITERS
Y TRACTANTS EN VINS

SALÍFERO

Pera conservar y modificar los vins, evita l' agre, enforça los débils, suprimeix lo sulfat de cals, ácid Salicilich y demás substancies perjudicials á la salut. Ab 50 grams per carga suprimeix l' enca-bessament de los vins pera poderlos transportar per flachs que sian sens alterarlos en lo mes mínim. Una ampolla pera arreglar 25 cargas de vi ó 6 pessetas. Punts de venda. En casa l' autor, Consultori químic, Clarís, 12, principal y la Societat Farmacéutica Espanyola, Tallers, 22.

Consultas gratis, sobre tota mena de vins ácits, picats ó amargants.

Per un sistema especial

Ensenyansa completa en 2 días de la fabricació, coloració y arreglos de vins comuns y generosos, licors de tota mena, xarops, cer-vesas y perfumeria sens necessitat d' extractes, alambichs, ni aparatos. Procediment instantáneo y sens emplear substancias perillousas á la salut, garantissant lo resultat al análisis. Per aquest método sens tenir coneixements pràctichs una persona podrà fabricar diariamente 1000 ampollas de diferents líquits. Lo pago de l' ensenyansa despues dels resultats.

Dirigirse: Clarís, 12, principal, de 10 á 12 matí y de 4 á 6 tarde

OBRA NOVA

DE MA CULLITA

APLECH D' ESTUDIS, VIATJES, RONDALLAS, RECORTS Y EXCURSIONS, PER
CARLES BOSCH DE LA TRINXERIA
PREU: 10 RALS

Aquesta obra forma un elegant tomo de 200 planas, venentse en las principals llibrerías de Barcelona.

En aquesta ciutat se poden fer los encàrrechs en lo Centro de Suscripciones de Llorens Lladó, y en la Imprempta d' aquest periódich, Madoz 31 y 35.

Imprempta y Enquadernacions de J. Comas, Madoz 31 y 35 y Sol 138, teléfono n.º 46.—SABADELL